

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 2393/07
12.09.2007. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Владимира Тамаша, председника већа, Љубице Милутиновић, Јованке Кажих, Миломира Николића и Браниславе Апостоловић, чланова већа, у парници тужиоца АА, чији је пуномоћник АБ адвокат, против туженог ББ, ради развода брака, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Окружног суда у Панчеву Гж. 594/07 од 18.04.2007. године, у седници већа одржаној дана 12.09.2007. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија туженог изјављена против пресуде Окружног суда у Панчеву Гж. 594/07 од 18.04.2007. године у делу у коме је одлучено о издржавању малолетне деце и којом је потврђена првостепена пресуда Општинског суда у Вршцу П. 1598/06 од 18.12.2006. године у трећем ставу изреке.

Иста пресуда Окружног суда у Панчеву УКИДА СЕ у делу у коме је одлучено о вршењу родитељског права и трошковима парничног поступка, као и пресуда Општинског суда у Вршцу П. број 1598/06 од 18.12.2006. године у другом и четвртном ставу изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Окружног суда у Панчеву Гж. 594/07 од 18.04.2007. године одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Општинског суда у Вршцу П. број 1598/06 од 18.12.2006. године у делу одлуке о вршењу родитељског права, издржавању и трошковима парничног поступка.

Пресудом Општинског суда у Вршцу П. број 1598/06 од 18.12.2006. године у првом ставу изреке разведен је брак АА и ББ обоје из ВВ. Другим ставом изреке родитељско право у односу на малолетну децу странака ММ1 рођеног __. и ММ2 рођеног __. године вршиће самостално мајка АА, док тужени ББ - отац има право да одржава личне односе са малолетном децом у договору са мајком која врши родитељско право. Трећим ставом изреке обавезан је тужени да на име доприноса за издржавање малолетне деце плаћа по 9.000,00 динара за свако дете месечно унапред до 5-тог у месецу на руке тужиље почев од 19.09.2006. године као дана подношења тужбе па док за то постоје законски услови. Четвртим ставом изреке одлучено је о трошковима парничног поступка.

Против правоснажне пресуде Окружног суда у Панчеву тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права а преко овлашћеног пуномоћника адвоката.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 125/04) па је нашао да је ревизија туженог делимично основана а делимично није основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 7. ЗПП јер је тужени уредно позван за саслушање у својству парничне странке уз упозорење на последице недоласка саопштавањем на рочишту 09.11.2006. године да ће се следеће рочиште на коме ће бити изведен тај доказ одржати 18.12.2006. године, а тужени на то рочиште није приступио. Узимање информативних података од странака о имовини стеченој у току трајања брака, не представља битну повреду одредаба парничног поступка, јер о захтеву за деобу имовине у предмету није одлучивано. Међутим, имовинске прилике странака су од значаја за одмеравање висине досуђеног издржавања. Не представља ни битну повреду одредаба парничног поступка околност да туженом који није присутан на расправи за коју је уредно позван, није достављен извештај Центра за социјални рад. Наиме, тужени у својству странке има право да разгледа списе и упозна се са садржином извештаја Центра за социјални рад који се у списима налази, па би то право туженом било ускраћено у случају да му није омогуће разгледање списа. Пошто се тужени није јављао са захтевом да разгледа списе и провери наводе садржане у извештају Центра за социјални рад, тиме је себе лишио могућности да се са садржином тог извештаја упозна.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља и тужени су закључили брак __. године. Из брака имају двоје заједничке деце и то ММ1 рођеног __. и ММ2 рођеног __. године. Заједница живота парничних странака престала је у јуну месецу 2006. године због озбиљно и трајно поремећених брачних односа. Странке су и након тога наставиле да живе у истој кући на којој су совласници са по 1/2 с тим што

Странаке су и након тога наставиле да живе у истој кући на којој су сувласници са по 1/2, с тим што тужени долази само да преспава у кући и не борави дуже време у кући. Деца парничних странака похађају основну школу, мајка се стара о њиховом издржавању јер тужени за издржавање деце даје средства која су довољна једино за плаћање ужине и рачуне за телефон и струју. Тужиља је запослена у "ГГ", где остварује месечну зараду током 2006. године у износима који се крећу између 18.588,00 динара и 16.930,00 динара. Тужени је власник и директор Предузећа "ДД" које се бави производњом и продајом _____. Та роба се продаје у продавници која је власништво туженог. Тужени има запослене две раднице. Поред тога има радионицу која се бави _____. Тужени суду није доставио доказ о висини својих прихода. Оба родитеља су способна и у могућности да се старају о деци, али је мајка непосредно више ангажовани родитељ у старању о деци и деца су упућенија на мајку. Малолетни ММ2 је у узрасту када му је брига и присуство мајке неопходна из ког разлога су малолетна деца поверена мајци на бригу и старање. Одржавање родитељских односа између оца и малолетне деце није посебно и фиксно уређено, већ је остављено на договор оба родитеља пошто живе у истом стамбеном и животном простору.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да су испуњени услови за развод брака с тим да се родитељско право у односу на малолетну децу повери самостално мајци АА а да се тужени обавезе на плаћање доприноса за издржавање малолетне деце по 9.000,00 динара почев од подношења тужбе па убудуће док за то постоје законски услови. Такво становиште првостепеног суда прихватио је и другостепени суд потврђујући првостепену пресуду у целини.

Предмет одлучивања по ревизији је вршење родитељског права, одлука о издржавању малолетног детета као и одлука о трошковима поступка.

Утврђујући потребе малолетне деце као поверилаца издржавања, и могућности туженог као дужника издржавања, а водећи рачуна о минималној суми издржавања, нижестепени судови су правилном применом материјалног права одлучили о издржавању малолетне деце досуђујући сваком од њих по 9.000,00 динара на име издржавања од подношења тужбе па убудуће док за то постоје законски услови и обавезујући туженог - оца да издржавање плаћа. Судови су имали у виду критеријуме за одређивање издржавања из члана 160. Породичног закона као и начин одређивања издржавања из члана 161, водећи рачуна и о одредби члана 162. Породичног закона по којој повериоцу издржавања висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда какав ужива родитељ дужник издржавања. Пошто је тужени предузетник чије се предузеће бави производњом и продајом _____, који је власник и директор тога предузећа а притом поседује у власништву продавницу у којој запошљава две раднице, и радионицу у којој се бави _____, нижестепени судови су закључили да његове материјалне могућности дозвољавају да доприноси издржавању своје деце досуђеним износима не доводећи притом у питање своју егзистенцију. Судови су имали у виду допринос мајке за издржавање деце кроз рад и старање који свакодневно улаже у негу и подизање малолетне деце, као и узраст и потребе деце. Пропуст туженог да достави извештај и доказе о својим примањима, закључак нижестепених судова не доводи у сумњу. Ревизијски наводи туженог којим се оспорава правилност примене материјалног права у погледу досуђеног доприноса за издржавање (јер је за обоје деце досуђен исти износ од по 9.000,00 динара иако постоји између њих старосна разлика од четири године), није основан. Потребе деце у том узрасту су веома сличне, јер су деца школског узраста и у периоду интензивног одрастања.

Са изнетих разлога применом члана 405. став 1. Закона о парничном поступку ревизија туженог у делу који се односи на досуђено издржавање одбијена је као неоснована.

Међутим, у погледу одлуке о вршењу родитељског права, Врховни суд налази да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, па како не постоје услови да се побијана пресуда преиначи, то је исту ваљало укинати у том делу.

Наиме, поред тога што нижестепени судови нису правилно применили материјално право у овом делу јер је изостало утврђење одређених чињеница, учињена је и битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП јер нису оцењени сви изведени докази пре свега извештај Центра за социјални рад, нити су дати потребни разлози о одлучним чињеницама које се тичу одлуке о вршењу родитељског права. Према стању у списима првостепени суд је затражио извештај од Центра за социјални рад _____ у погледу вршења родитељског права и одржавања личних односа деце са родитељем са којим не живе и добио извештај који није био предмет свестране оцене од стране првостепеног суда. Из тог извештаја се не може закључити да је са децом обављен разговор у погледу омогућавања деци да дају своје мишљење са којим од родитеља би желели да живе већ се говори о позитивној мотивацији оба родитеља да се старају о деци. Такав извештај је непотпун, иако се у једном пасусу извештаја наводи да су деца оријентисана ка мајци, јер стручни тим Центра за социјални рад није на адекватан начин проверио и утврдио мишљење детета. То није учинио ни првостепени суд јер није позвао центар да допуни свој налаз, нити је сам позвао децу да на законом прописани начин утврди њихово мишљење.

Према одредби члана 65. Породичног закона дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања мишљења, право да добије сва обавештења која су му потребна за формирање мишљења а мишљењу детета се мора посветити дужна пажња о свим питањима која се тичу детета у свим поступцима у којима се одлучује о његовим правима у складу са годинама и зрелошћу детета. Дете које је навршило 10 година живота може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима а суд и орган управе утврђују мишљење детета у сарадњи са школским психологом односно органом старатељства, породичним саветовалиштем или другом установом специјализованом за посредовање у породичним односима, у присуству лица које дете само изабере. Према одредби члана 266. истог закона у спору за заштиту права

детета у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета и има дужност да детету које је способно да формира своје мишљење помогне да добије обавештења која су му потребна да изрази своје мишљење у складу са годинама и зрелошћу детета, осим ако би то било у супротности са најбољим интересом детета.

У смислу одредаба новог Породичног закона родитељско право тј. његову садржину обухватају: старање о детету, чување и подизање детета, васпитавање детета, образовање детета, заступање детета, издржавање детета, управљање и располагање његовом имовином а вршење родитељског права може бити заједничко или самостално.

У породичним споровима начело диспозитије странака је ограничено, активна улога суда је наглашена, па суд има обавезу да се поступци који се тичу остваривања и заштите права детета одвијају у најбољем интересу детета, уз активно суделовање суда и других стручних органа. Конкретна породична ситуација и разрешење питања вршења родитељског права у овом случају, када оба родитеља живе у истој кући деца се налазе са њима, захтевало је исцрпнију и детаљнију анализу свих аспеката који се тичу вршења родитељског права а посебно и утврђивање мишљења детета. Пошто судови нису поступили на описани начин, дошло је до погрешне примене материјалног права, јер је изостало утврђење одлучних чињеница те одлука нема разлоге о одлучним чињеницама, што представља и битну повреду одредаба парничног поступка.

У поновном поступку нижестепени судови ће отклонити учињену повреду одредаба парничног поступка и утврдити све правно релевантне чињенице од којих зависи правилна примена материјалног права, па потом донети другу одлуку у укидајућем делу.

На основу члана 407. став 2. ЗПП одлучено је као у другом ставу изреке. Одлука о трошковима парничног поступка зависи од коначног исхода спора, па је и она морала бити укинута.

Председник већа-судија

Владимир Тамаш, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

дц